

חבל נחלתו

סימן כג

נקי יהיה לביתו

שאלה

מה מחייב דין 'נקי יהיה לביתו שנה אחת' אשר נאמר לגבי חתן בשנה הראשונה לאחר נישואיו?

תשובה

א. נאמר בפר' כי תצא (דברים כד, ה): "כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח". לעומת זאת כל פרשת שחרורי מלחמת הרשות (בנה בית ולא חנכו וכו') מבוארת בפרשת שופטים (פרק כ). לכאורה אין קשר בין שתי הפרשיות.

בפסוק בכי תצא לכאורה שני ציוויים: ראשית לציבור: 'לא יצא בצבא ולא יעבור'... וציווי שני על החתן 'ושמח את אשתו'.

נאמר בסוטה (מ"ג ע"א): "אלו שאין זיין ממקומן, בנה בית וחנכו, נטע כרם וחללו, הנושא את ארוסתו, הכונס את יבמתו, שנא' נקי יהי לביתו שנה אחת, לביתו זה ביתו, יהיה זה כרמו, ושמח את אשתו זו אשתו, אשר לקח להביא את יבמתו, אין מספיקין מים ומזון ואין מתקנין את הדרכים".

ומפרש רש"י: "ואלו שאין זיין ממקומן דהנך דלעיל (דקחשיב במשנה שם) הולכין עד לספר ושם שומעין דברי כהן וחוזרין מן המערכה לארץ ישראל ואינם חוזרין

לבתיהם אלא עוסקין בסיפוק מים ומזון להולכי מלחמה, ואלו אין זיין ממקומן אפילו ללכת עד הספר ולשוב ע"פ כהן וכו'".

היינו בניגוד למארס ולא נשא, וכן בנה בית ולא חנכו, נטע כרם ולא חללו שיוצאים למלחמת הרשות וחוזרים מהמערכה ומספקים מים ומזון ליוצאים למלחמה, הנושא אשה וכן חונך בית ומחלל כרם אינם יוצאים למלחמה כלל.

וכן נאמר שם בגמרא (מ"ד ע"א): "ת"ר אשה חדשה אין לי אלא אשה חדשה אלמנה וגרושה מנין, תלמוד לומר אשה מכל מקום, אם כן מה ת"ל אשה חדשה, מי שחדשה לו יצא מחזיר גרושתו שאין חדשה לו". ומכאן שכל נושא אשה אינו יוצא למלחמה פרט למחזיר גרושתו¹.

עוד נאמר שם: "ת"ר לא יצא בצבא יכול בצבא הוא דלא יצא אבל יספיק מים למזון ויתקן הדרכים, ת"ל ולא יעבור עליו לכל דבר, יכול שאני מרבה אף הבונה בית ולא חנכו, נטע כרם ולא חללו, ארס אשה ולא לקחה, ת"ל עליו אי אתה מעביר אבל אתה מעביר על אחרים, ומאחר דכתיב לא יעבור לא יצא בצבא למה לי, לעבור עליו בשני לאוין". נחלקו הרמב"ם והרמב"ן, הרמב"ם (ל"ת שיא) כתב שאמנם הם שני איסורים אבל נמנים כמצוה אחת מתרי"ג.

וכן דעת ספר החינוך (מצ' תקפא, תקפב).

ב. הרמב"ן (השגות לספר המצוות) דוחה דברי הרמב"ם וסובר שנמנים כשתי

1. בתרגום יונתן בן עוזיאל תרגם "אשה חדשה" – "איתא חדתא בתולתא" אולם אין הלכה כמותו.

מבואר מן הרמב"ם מספר המצוות שהוא סובר שיש מצות עשה על החתן שלא לצאת מביתו אלא לשמוח עם אשתו כל השנה הראשונה לאחר הנישואין. וזאת בנוסף על האיסור על הציבור להוציאו מביתו בשנה זו.

ד. וכן בספר החינוך מצוה תקפא מוקדשת לאיסור על הציבור להוציאו, ובמצוה הבאה באר את חובות החתן. וז"ל: "שנצטוונו שישמח החתן עם אשתו שנה אחת, כלומר, שלא יסע חוץ לעיר לצאת למלחמה ולא לענינים אחרים לשבת וזולתה ימים רבים, אלא ישב עמה שנה שלמה מיום הנישואין, ועל זה נאמר [דברים כ"ד, ה'] נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח".

ובאר את טעמה כדי להרגיל הטבע עם אשתו ולהגדיל הדבקות ביניהם.

וסיים החינוך: "ועובר על זה ופרש ממנה תוך שנה לעמוד וזולתה ימים רבים ואפילו במחילתה ביטל עשה זה. ומכל מקום הרוצה לצאת לדבר מצוה או לשמוח עם רעיו על דעת שישורב לימים מועטים בשמחה, מן הדומה שאין בזה ביטול המצוה, ויש אומרים שבמחילתה מותר".

וכן בספר לקוטי הפרדס מרש"י (ד ע"א) כתב: "דין החתן כשהוא נושא אשה באותה שנה צריך לעמוד בעירו שנה שלמה לכל הפחות כדי לשמוח עמה כדין תורה..."

ה. בספר יראים (סי' רכח) לא הביא זאת כשתי מצוות אלא כחיוב אחד וסיים: "למדנו שבשנה ראשונה שנושא אדם את אשתו חייב לשמחה דכתיב נקי יהיה לביתו ושמח את אשתו בכל דברים שהוא יודע שיש לה שמחה. נראה כמה הקפידה תורה

מצוות, שכן הציבור עובר ב'לא יצא בצבא' רק כאשר מוציאו בפועל להלחם, אבל ב'לא יעבור' עוברים בכל מס צבורי לפעולה בגופו שמטילים על החתן בשנה הראשונה, לאחר שנשא אשה. נמצא ששני הציוויים אינם חופפים, ורק אם מטילים עליו חובה מלחמתית עוברים בשניהם בו-זמנית.

ז"ל הרמב"ן: "לפי שהמוציא החתן למלאכה מן המלאכות עובר בלאו והוא לא יעבור עליו לכל דבר אבל המוציאו שיביאנו למלחמה עובר בלאו אחר מוסף על הראשון וכגון זה הם נמנים שתי מצוות. וכן בהמשך: "אבל אין הענין כן כי המספק כלי זיין ומים ומזון או מתקן הדרכים אינו עובר על לא יצא בצבא שהלאו הזה אינו אלא על אנשי הצבא הבאים במלחמה והוא אינו מהם אבל הבא במערכה הוא שעובר עליו בשני לאוין השני מוסף בזה על הראשון".

ג. השאלה היא על הציווי של 'שמח את אשתו' המתייחס לבעל בשנת הנישואין הראשונה, האם היא מוסיפה חיובים על הבעל שאינם כלולים במצות ה"ת, או שהיא אך הטעם בתורה לשחרור הבעל מהצבא ולאיסור הוצאתו מביתו ע"י הציבור.

הרמב"ם בסיום מצות ה"ת (שיא) כתב: "ודע כי החתן עצמו גם כן מוזהר מלצאת מביתו, כלומר ללכת בסחורה, כל שנתו".

וכן בעשין (ריד) כתב: "שצונו להתייחד החתן עם אשתו שנה תמימה, שלא יסע חוץ לעיר ולא יצא בצבא ולא יעבור עליו דבר מהדברים הדומים לאלו [ל"ת שיא], אבל ישמח עמה עד מלוא שנה מיום בואו אליה..."

חבל נחלתו

1. השאלה הקשה על הבנת המצוה בדרך זו היא שהפוסקים לא הביאו. הרמב"ם בספר נשים ובהל' מלכים לא הזכיר חיוב נוסף על החתן שלא לצאת מביתו שנה אחת ולשמח את אשתו. וכן הטור והשו"ע השמיטו חיוב כזה וא"כ משמע שלא סבירא להו שהחיוב על החתן כולל דברים נוספים⁵ אלא לקיים את הלאו של לא יצא בצבא ולא יעבור וכו'. וכן כתב במנחת חינוך (מצ' תקפב).
2. על מצות שמחה שנפטר מלצאת בצבא ק"ו שערי"2 במקום מתבטל בדברים ששאר חייבים ללכת³. ומצוה זאת נהגת בין בארץ בין בחוץ לארץ הלכך צריך אדם שיזהר בזמן הזה".
- מבואר מדבריהם שלא זו בלבד שהבעל אסור לצאת מביתו לשם עבודת הציבור אלא מוטל עליו אף חיוב ישיר לשמח את אשתו בשנה הראשונה. ולפי החינוך אסור לצאת ללא רשותה.
- וכך פסק להלכה בחכמת אדם (כלל קכט סי"ט): "הנושא אשה צריך לעמוד בעירו שנה תמימה לשמחה עמה שנאמר לא יצא בצבא נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו (לקוטי פרדס וחינוך מצוה תקפ"ב וכתב מחלוקת אם מהני מחילתה בזה) ומכל מקום נראה לי דהאשה יכולה למחול".
- וכן בקיצור שולחן ערוך⁴ (סי' קמט סי"ג) פסק כן להלכה: "הנושא אשה צריך לעמוד בעירו שנה תמימה לשמחה עמה, שנאמר לא יצא בצבא, נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו, אבל האשה יכולה למחול".
3. הקיצור שערי' אינו ברור לי. ויש פתחו זאת 'שעדיף'.
4. כל הנמצא בסוגריים אינו מופיע בדפוסים אחרים של היראים.
5. קיצור שו"ע הוא בעצם קיצור של הספרים חיי אדם וחכמת אדם, אלא כדי ששמו יהיה לשבח ולטובה לא קראו 'קיצור חיי אדם'.
6. בספר מצוות קטן (מצ' רפה) אינו מזכיר כלל את החיוב של שנה אחת ומבואר בדבריו שלשמח את אשתו בתשמיש. ז"ל: "לשמח את אשתו כדכתיב (דברים כ"ב) ושמח את אשתו אשר לקח, יש בעשה זה לאו, שנאמר ועונתה לא יגרע, והנה כמה גדולה המצוה הזאת שהרי פטרתו תורה (סמ"ג לאוין ר"ל) מליצא בצבא, ואפי' אשתו מעוברת מצוה לשמחה אם סבור הוא שהיא מתאוה, ויש בו בריאות לעשות (ש"ע א"ח סי' ר"מ חייב לפוקדה)...
- וכן באורחות חיים (הל' כתובות, לו): "חייב אדם לשמח את אשתו שנאמר ושמח את אשתו אשר לקח. ויש בעשה זה לאו שנאמר ועונתה לא יגרע. גדולה מצוה זו שפוטרתו מלצאת בצבא".
7. היינו, כל שנת י"ח מוקדשת למציאת אשה או להמתנת שנה בין קידושין לנישואין, ובשנת הי"ט אסור להוציאו מביתו.

לא ראה זאת. וסובר שאף הרמב"ם סובר שאסור לצאת לסחורה בשנה ראשונה, ורק אם האשה מוחלת מותר.

ועי' בכתובות (ה ע"א) שאם עושים סעודה לחתן וכלה עד שנים עשר חודש מנשואיהם אומר שהשמחה במעונו בברכת הזימון. וכתב על כך הריטב"א: "עד תריסר ירחי שתא. פי' שעד כאן נמשכת שמחת החתן דכתיב נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח".

נראה מדברי הריטב"א שאין איסור יציאה ואף השמחה אינה מצות עשה אלא מיון מציאות והתאמת הברכה למציאות.

ה. בשו"ת חתם סופר (ח"ד [אה"ע ב] סי' קנה) מביא את דברי הראשונים במצוה ואת טעמיהם, ומבאר דעת החינוך: "והנכון לפי מ"ש לעיל דמש"ס משמע עליו איש קאי ונחלת יעקב כ' דפשטי משמע כרמב"ן **דלא יעבר אנברא קאי** וס"ל להחנות דתרווייהו אנברא קאי והכי קאמר לא יעבר האיש עליו על עצמו ולכל דבר שהוא לא יטיל על עצמו שום דבר וכאלו כתיב כל דבר והרבה כיוצא בזה כמ"ש רמב"ן בתורה כמה פעמים **וא"כ בלאו דלא יעבור מבואר שנאסר בכל דבר** כן נ"ל לדחוק לדעת החינוך, ומ"מ לדעתי הוא יחיד בדבר הזה זולת הרמב"ם במנין המצות שמשמע קצת לזהירות בעלמא ומ"מ בחבורו לא פסק כן".

ומסיק להלכה כך: "ונ"ל אפילו להחנות לא מבעי דלת"ת מותר כדמצינו בש"ס פ' אעפ"י דאזלו לבי רב ומשמע מיד אחר נישואין וגם החינוך גופי' כתב לדבר מצוה מותר וכן בדין דלא עדיף מיוצא צבא דלמלחמת מצוה אפי' חתן מחדרו יוצא, וה"נ לת"ת אלא אפילו למזונות נמי דה"ל מצוה כמבואר בש"ס ר"פ אלו מגלחין ואפי'

הציבור ולצרכי צבא. ולכן נראה שלדעת הפוסקים מותר לצאת מביתו לצרכי הרשות אם מקיים את חובותיו כלפי אשתו או אם היא מוחלת לו. ואין עליו שום חיוב נוסף. וכ"נ מדברי הסמ"ג (עשין קכא, ל"ת רל). והרמב"ם במניין המצוות שלפני ההלכות עצמן לא מנה מצות עשה לשמח את אשתו שנה אחת. וכ"נ מדברי המאירי (סוטה מג).

ז. בשו"ת רדב"ז (ח"א סי' רלח) נשאל האם חתן בתוך שנתו מותר לצאת בסחורה למדינה אחרת. ומשיב: "מלשון הגמרא פרק משוח מלחמה משמע דלאו דלא יצא בצבא ועשה דנקי יהיה לביתו שנה א' וגו' לא איירי אלא שלא יצא למלחמה ולא יספק צורכי המלחמה... אבל שלא ילך בסחורתו לתועלתו ולהנאתו אין זה בכלל וכי אם אין לו אומנות אלא זה, ימות ברעב או ישאל על הפתחים והלאו לא יתחלק בין עניים לעשירים". ומסיים שלשון הרמב"ם בסוף מצות ל"ת שיא הטענה את לומדים ומביא את לשונו בערבית ומבאר: "והכוונה כי החתן בעצמו מותר שלא יצא מביתו כלומר לצאת לדרך דלאו למימרא שלא יצא מביתו כלל אלא שלא יצא לדרך כלומר לצורכי רבים, אבל לצורך עצמו למה לא יצא להרויח לשמח את אשתו, אם שאין לו מה יאכל אין לך עצב גדול מזה".

עולה מדבריו שלא כחכמת אדם ובניגוד לראשונים שפרטו חובת שנת שימוח: לקוטי פרדס, יראים והחינוך. ובבינת אדם (על חכ"א שם אות לז) מביא דברי הרדב"ז בתשובה שדברי הרמב"ם בסוף ל"ת שיא היא טעות המעתיקים. וחולק עליו שלקוטי פרדס והחינוך הביאו כן, והרדב"ז

חבל נחלתו

שחלוקין הם בדיניהם, דין האירוסין נאמר בפרשת שופטים [דברים כ', ז'] "ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה" וגו', זה יוצא למלחמה ושומע דברי מערכי המלחמה, וחוזר. ולא מיפטר אלא מלירד לעצם המערכה, אבל אינו פטור לגמרי אלא מספיק מים ומזון וצידה להצבא [סוטה מ"ג ע"א]. ויש פטור שני בפרשת תצא לענין דין נישואין, דאם נשא אשה פטור הוא לגמרי עד שנה שלימה כמו שמפורש בתורה [דברים כ"ד, ה'] "ולא יעבור עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו", דאף משירותים אחרים נמי פטור. "והנה הירושלמי והרמב"ם לא דברו אלא באירוסין, דאם אירע בזמן מלחמה דאינו נפטר. אבל בנישואין, דאיהו מיפטר לגמרי במשך שנה ראשונה הרי דאליס טפי פטורו, סלקא דעתך דפטור גם בכה"ג דנשא בעצם ימי המלחמה. ואם כן טובא מחדש לנו החתם סופר שהכריע מסברתו דגם בנישואין נמי לא יפטור אם נשא בתוך ימי המלחמה. ונמצא דדברי החתם סופר הם אומר הבא מן החדש".

ט. בשו"ת רב פעלים (ח"ג אה"ע סי' ט) אף הוא ליקט דברי הראשונים והפוסקים והביא לבסוף כך: "ושור" להרב חנא וחסדא על כתובות ח"ב דף ר"ל ע"ד אות ק"ו ... וסו"ד כתב והנ"ל בדין זה דאם יוצא החתן עבור דוחק המזונות שבעירו, אין לו מקום להתפרנס אפילו בדוחק, אז מותר לו לצאת, דהו"ל כפקוח נפש שדוחה כל התורה, וגם זה תהיה ע"פ רשותה ומחילתה, ומ"מ אם אפשר לו לבא לביתו פ"א בתוך השנה יבא ותבא עליו ברכת טוב, מצא אשה מצא טוב, ויפק רצון מה' כמובן, אבל אם יכול להתפרנס בעצמו בעירו אפילו בדוחק, אז אפילו שאם יצא מעירו ירויח יותר בכגון

להרוחה דפליגי התם תנאי מ"מ בזה"ז הכל הוה למזונות כדבש"ע א"ח סס"י רמ"ח ובט"ז שם סק"ה ועיין היטב בירושלמי ר"פ מקום שנהגו ועוד נ"ל דוקא כשנשא ואח"כ אירע מלחמה לא יצא בצבא אבל משיצא בצבא ונשא אשה בזמן מלחמה אינו נפטר דאדעתא דהכי נישאת לו. והה"נ לענין סחורה אם נישאת לספן או לגמל פשיטא שנישאת לו אדעתא שאחר הנשואין ישכים למלאכתו כדרכו ולא נצרכה אלא מי שנשא ואח"כ נודמנה לו נסיעה ובכל זאת אמינא כנ"ל דליכא קפידא אלא לטייל אבל לסחורה לזמנינו הכל הוה דבר מצוה ולכל הפחות נטילת רשות מהני כמ"ש החינוך לחד דעה ואין להחמיר בזה כי העיקר לפט"ד כמ"ש לעיל בדעת רוב הפוסקים".

ובשו"ת הר צבי (אבן העזר סי' קפב) בתשובה להרה"ג ר' אלטר דוד רגינשברג על ספרו "משפט הצבא בישראל" מבאר הגרצ"פ פראנק את דברי החת"ס: "בעמוד כ"ב מביא בשם ידידי הגאב"ד דטשעבין שליט"א לתמוה על החתם סופר [אהנ"ז ח"ב סי' קנ"ה], שחידש מעצמו דדוקא בנשא אשה ואחר כך אירע מלחמה הוא דאינו יוצא בצבא, אבל נשא אשה בזמן מלחמה אינו נפטר, דאדעתא דהכי נישאת לו, ע"כ. ותמה הג' הנ"ל, דהא דין זה מתברר מתוך הירושלמי [סוטה פ"ח ה"ו] והרמב"ם [פ"ז מהל' מלכים ה"ז], וכמו שכתב הכסף משנה שם.

"ולדעתי יש בדברי החתם סופר חידוש דין שלא שמענו מהירושלמי והרמב"ם. דהנה בפטור זה של נשא אשה שלא יצא בצבא למלחמה יש שני דינים, דין של אירוסין לחד בלי נישואין, ויש דין נישואין ממש, ושניהם פטרין אותו מלצאת למלחמה אלא

השמחה בפסוק זה בשמחת משתאות וביטול מלאכה אלא כלומר לענגה ולמלאות רצונה בכל אשר יכול". ומוכיח דבריו מדברי היראים. ואח"כ מעיר שאין מקור לכך שבשנה הראשונה אסור לצאת בסחורה למדינה אחרת.

בש"ת בצל החכמה (ח"ד סי' עב) אף הוא דן בעניין זה ומסיק להלכה: (א) דעת פוסקים רבים כי מצות ושמח את אשתו שייכת גם בזה"ז (אות ד - ו). (ב) אם מצות ושמח את אשתו היא ע"י תשמיש דוקא או גם ע"י שאר מיני שמחות תליא בפלוגתת הפוסקים וראוי להחמיר (אות א - ג). (ג) אסור לחתן תוך שנה לנשואיו לצאת מעירו לצרכי רבים וצרכי אחרים בלעדה בלי מחילתה (אות ה). (ד) לדבר מצוה ומכש"כ לת"ת מותר לו לצאת גם לזמן מרובה בלי מחילתה (אות ז). (ה) מסתימת הפוסקים נראה דבמקום שאסור לו לצאת גם לזמן קצר אסור והיינו עכ"פ עד מחר אבל חוזר ביומו לאו כלום הוא (אות י).

וע"ע תועפות ראם על היראים (סי' רכח) ובשדי חמד (מערכת חתן וכלה אות כט) שדנו האם צריך מחילה והאם מועילה מחילת הכלה.

יא. בשו"ת ציץ אליעזר בתשובה שהובאה לעיל כתב שטעמו של הפטור של חתן ושאר המקרים כל השנה הראשונה מיציאה למלחמה וסיוע ליוצאי הצבא הוא משום עוסק במצוה פטור מן המצוה. ויש להעיר שא"כ התורה לא היתה צריכה לצוות על כך. שהרי דין זה נוהג בכה"ת. וכן בונה ונוטע ומחלל אינה מצוה ברורה עד כדי כך שיפטר משאר מצוות. ובמיוחד בכל שנה ראשונה! ואמנם המדובר

דא אז לימים מועטים מותר, אבל לא לימים מרובים עכ"ל". וכך נשאר בדעתו ויעץ לשואל.

בשו"ת ציץ אליעזר (חי"ט סי' מא) נו"נ באריכות בכל מצוה זו, ובתוך דבריו מביא את פירוש הנצי"ב: "ושמח את אשתו אינו מ"ע לשמח את אשתו כל השנה הראשונה, דזה אינו, ואפילו מדרבנן אינו מחויב לשמחה אלא שבוע אחד, וכבר עמד ע"ז בס' יראים, אבל האמת דפי' ושמח את אשתו אינו אלא רשות דיכול הוא לשבת בביתו ולשמח את אשתו אנ"ג שכל ישראל בצער מלחמה, וכ"ת מנלן דהפי' כך דילמא באמת מ"ע וחובה הוא, הא ל"ק דמגופא דקרא מוכרח הכי מדלא הזהירה תורה אלא על המלך וכדומה שלא יעבור עליו משמע שאם רוצה בעצמו שרי".

הציץ אליעזר תמה עליו שכן מחוייבים לישב בביתם שנה אחת ולא רק אם רצו. והביא מהיראים שאין ראייה לשיטת הנצי"ב, וכן הביא מזוהר הרקיע להתשב"ץ (מנין העשין אות פד) שכתב: "חייב החתן להתייחד עם אשתו שנה אחת שלא יצא מחוץ לעיר". ומנסה לתרצו כדרך הרב פערלא בביאורו לרס"ג שלא הביא מ"ע של נקי לביתו משום: "דס"ל להרס"ג ז"ל דאין זו מ"ע כלל, דלא קאמר קרא אלא דאנ"ג דכל ישראל שריים בצער מלחמה מ"מ רשאי לפרוש עצמו מן הציבור ונקי הוא לביתו זו ביתו יהיה זו כרמו ושמח את אשתו ואינו מחויב להשתתף בצרתן של צבור כל השנה".

י. בערוך השולחן (אה"ע סי' סד ס"ד) מבאר שחייב השמחה בשנה ראשונה אינו חובה אלא בשבעת ימי המשתה ורק אסור לצאת בצבא. "וגם לפשטיה דקרא אין

חבל נחלתו

במלחמת הרשות אבל פרט לחוזרים שפרטה התורה לכאורה אין פטורים מן המלחמה. ולכן נראה שאין זה מטעם עוסק במצוה, אלא ציווי מיוחד של התורה ששקלה את המצב שרוב העם עסוק במלחמה, ולכן העוסקים בבניינם הפרטי בפועל התורה פטרתם לגמרי מכל סיוע, ואותם העוסקים במקצת נתנו להם פטור חלקי.

מסקנה

נראה למעשה כתשובת הרב פעלים שמלכתחילה אין חיוב הלכתי על החתן, אבל מן הראוי אם אינו מוכרח בגלל פרנסתו וכד' להיות עם אשתו כל השנה הראשונה⁷.

סימן כד

גיטי מלחמה

שאלה

במלחמה יהא גט מיום כתיבתו והרי מת אוריה במלחמה.
"דכתיב – במלחמת שאול ואת אחיך כו' ודוד למד מישי אביו להנהיג שאף היוצאין למלחמותיו עושין כן.
"דברים המעורבים בינו לבניה – אלו קדושיך.

האם ראוי ובאלו תנאים שאנשים היוצאים לפעולות מלחמתיות יכתבו גט לנשותיהם?

תשובה

"תקח – תטול מביניהם על ידי גט".
ובעל הטורים בפ' מטות (לב, כא) על הפסוק "ועבר לכם כל חלוץ", מבאר שמקור ההנהגה ממש רבינו: "שניים במסורה ועבר לכם כל חלוץ, חלוץ הנעל, והיינו דאמרינן שבת נ"ו א' כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כתב לאשתו שלא תזקק ליבוס ולא תצטרך לחלוץ להיבס, ושמענין מכאן שגם משה עשה כן

א. בגמרא בכמה מקומות למדנו שנהגו כן. בכתובות (ט ע"ב) נאמר: "כל היוצא למלחמת בית דוד – גט כריתות כתב לאשתו, דכתיב: ואת אחיך תפקד לשלום ואת ערובתם תקח; מאי ואת ערובתם תקח? תני רב יוסף: דברים המעורבין בינו לבניה".

ומפרש רש"י:

"גט כריתות כתב לאשתו – שאם ימות

7. הערת הגר"י אריאל רב העיר רמת גן: נתקלתי בבעיה דומה במורה שסרבה לצאת לטיול שנתי עם כיתתה בשנה הראשונה לנישואיה משום נקי יהיה לביתו שנה אחת. לענ"ד מכיון שכאשר היא נישאה היא כבר שירתה כמורה וחלק מתפקידה כמורה הוא לצאת עם כיתתה לטיול שנתי (למותר להדגיש את חשיבותה החינוכית של השתתפות המחנכת בטיול) אין בנישואיה כדי להפקיע את חובתה לתלמידותיה (מה גם שיש ספק אם המצוה מוטלת גם עליה או רק על בעלה).